

Beleid van professies

De rol van de overheid in onze samenleving is geleidelijk aan zodanig centraal geworden dat de neiging ontstaat 'beleid' gelijk te stellen met overheidsbeleid. Daarmee vergeet men dan echter niet alleen het bijzonder belangrijke beleid van talrijke instituties en organisaties in de zogeheten particuliere sector, maar eveneens het bestaan van allerlei min of meer autonome beleidskringen binnen de sfeer van de publieke zaak.

Toch is met het signaleren van de eigen zwaarte van de ambtelijke bureaucratie niet alles gezegd. Zoals zo vaak bij slagwoorden, zo heeft ook de term 'de vierde macht' al te eenzijdig de schijnwerper gericht op departementale machtsvorming. Daarnaast bestaat er een heel andere wereld, evenzeer in dienst van de publieke zaak.

Het is een bonte wereld, van rechters en advocaten, notarissen en hoogleraren, artsen en officieren, die, hoe divers ook, overeenkomen in tweeërlei opzicht: zij bezetten sleutelposities in het maatschappelijk bestel en zij zijn gewend in eigen kring orde op zaken te stellen. Dat blijkt niet alleen uit de soms wat belegen plechtstatigheid waarmee wordt gesproken van 'de stand der advocaten' en het 'ambt van hoogleraar', van 'ereregelen' en 'inconfraterneel gedrag' – het blijkt evenzeer uit de wijze waarop men de eigen kring begrenst en bewaakt door middel van recrutering en selectie, interne opleidingen en tuchtrechtspraak.

De tijd dat dit onopgemerkt en onaangevochten kon gebeuren, is verleden tijd. Interne tegenstellingen treden naar buiten, 'kunstfouten', bijv. van artsen, halen de publiciteit, en allerwegen wordt 'openheid' aanbevolen zo niet geëist.

De discussies die daardoor op gang zijn gekomen, lijden evenwel onder het niet geringe euvel dat feitelijke kennis omtrent deze professies en hun beleid maar mondjesmaat aanwezig is. Al te zeer bewegen de debatten zich dan ook op het niveau van hetzij zwaarwichtige principiële strijdpunten, hetzij gemakkelijke generalisaties op basis van toevallige incidenten.

Om die reden is het in deze aflevering gepubliceerde stuk over de leden van de rechterlijke macht van belang. De gepresenteerde feiten kunnen immers helpen een einde te maken aan mythen en vermoedens die bij gebrek aan feitelijke documentatie een lang leven beschoren zijn. Al kan men uit feiten geen beleid afleiden, ze zijn onmisbaar bij iedere discussie over en vormgeving van beleid.

In deze zelfde aflevering is met betrekking tot carrière van kamerleden een dergelijke discussie al aangevat. Zij past in zoverre in het thema van de professionele beroepsbeoefening dat ook politici in toenemende mate beroepspolitici zijn geworden, die hun politieke activiteit steeds meer zullen gaan opvatten als deel – of volledige vulling – van hun beroepsleven. Waar zij zelf de eersten zijn die openheid en openbaarheid eisen van anderen, kan een vergroting van onze feitelijke kennis omtrent hun doen en laten alleen maar vanzelfsprekend worden geacht. Hun bewegingen in en uit het politieke vak zijn van groot belang voor de kwaliteit van het politiek werk en voor het vertrouwen dat zij, méér nog dan de leden van de traditionele professies, nodig hebben om te kunnen werken.